

Genre: Poesi

Titel: En gudalik komedi – en visionsberättelse

Författare: Thomas Brunell

Omslag: Thomas Brunell

Förlag: TLAB Litteratur Förlag

Sidantal: 144

”En gudalik komedi – en visionsberättelse” heter Thomas Brunells trettonde bok och som titeln antyder tar han avstamp i Dante Alighieris ”Den gudomliga komedin”. Men till skillnad mot Dantes döda karaktärer möter vi här ålderstigna människor i livets slutskede. De befinner sig i ett trevåningshus bestående av ”Helvetet”, ”Prövningarnas rum” och ”Paradiset”. Handlingen utspelar sig också under tre epoker; först rör vi oss i tiden efter första världskriget och vårt eget inbördeskrig, sedan runt millennieskiftet och slutligen i en nära tänkbar framtid.

Dante (1265–1321) tycks alltid aktuell. Bara häromdagen stötte jag på hans namn helt oväntat i Jan Einarssons lärobok ”Språksociologi” (2009), ”Dante – en okänd språksociolog” var rubriken och Einarsson refererade till Dantes skrift ”Om folkets vältalighet”.

Jag har också min Dante, Olof Lagercrantz ”Från helvetet till paradiset – En bok om Dante och hans komedi” är en av mina största läsupplevelser någonsin, så därför är det spännande med Brunells diktsamling. Hur tar han sig an Dantes odödliga verk?

Inledningsvis är vår ciceron en ung medicine kandidat, men när vi kommer till slutet av berättelsen är han en åldrad, trött man med käpp. Likt Dante har han två följeslagare, i ”Helvetet” ledsagas han av syster Roston, i ”Prövningarnas rum” av en volontär, tillika en ansedd poet, men i ”Paradiset” träder diktjaget in utan sällskap.

Fasansfulla ljud och syner möter oss i källaren. Diktjagets skor klibbar mot golvet i gången på väg mot det första rummet, där en magerlagd kvinna i blöta underkläder river sina eksem blodiga. ”Helvetet” bebos av gamlingar med olika fysiska och psykiska åkommor, de har stinkande sår, halsröta, syfilis. De kommer från olika länder, de är galna, dövstumma, minnessvaga.

Syster Roston är pragmatisk. Osentimentalt informerar hon diktjaget om åldringarnas öden och sjukdomar. I ”Rum 8 / Det tysta lidandet” bor en desillusionerad man med grav demens:

”Han står vid fönstret, / längtar ingenstans. / Hoppet är inte det sista / som lämnar en människa’, viskar systemen, ’inte heller själen / utan hjärtats och hjärnans funktioner.”

Det är en lättnad att lämna de nio rummen i källaren och vandra vidare. Inte för att det blir så mycket lättare. Svek, högmod, frosseri, hat och andra synder möter diktjaget i ”Prövningarnas rum”. Det är rannsakingens tid och i ”Rum 13 / Såret” kommer åldringen till insikt för sent:

/... / ”jag visste att cancern spritt sig. / Föreningen kom som en öde tinnitus. / Jag bar länge på avund och svek, / på själviskhet, på en beräknande inställning / till min omgivning. Sådant är inte bra. / Allt har ett samband. Jag var en mästare / på att ständigt göra mig till en annan.”

Att kropp och själ hör ihop är ingen ny teori, och det finns de som hävdar att vi drar till oss dödliga sjukdomar med våra tankar – men att vi också enbart med tankens kraft kan bota oss själva. Det här är en av bokens starkaste dikter, den griper tag i en, får en att stanna upp och

begrunda livsvalen.

I ”Paradiset” doftar det av macchiato. Det är ljust, soligt. Gamlingarna är mellan åttiotre och hundraelva. Vi är i AI:s och robotarnas tidevarv:

”Efter en lång dag / sträcker Everett fram / sin lilla men mjuka / robothand, erbjuder / sig följa den gamle / till rummet för att / natta honom. / Den gamle nickar / trött, fattar handen.” /.../

Det sägs att en författare skriver samma bok om och om igen i betydelsen att hen återkommer till samma grundtema varje gång. Jag kan inte uttala mig om det, däremot vet jag att det här är Brunells tredje bok med de äldres tillvaro i fokus, för det nämner han själv i förordet, liksom att han arbetat inom äldreården under många år.

Det jag också vet är att Brunell tagit sig an Dante med stor noggrannhet, respekt och omsorg, och att han även inspirerats av andra poeter i arbetet med sin bok, bland dem Tua Forsström, Jenny Tunedal och Anders Cullhed.

Dikterna tål att läsas igen och igen. Något nytt uppenbaras varje gång. Ytterligare en blinkning till Dante, en mening jag missat, en tanke som måste tänkas klart.

Det här är riktigt bra.

Yvonne Granqvist